

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет історії, бізнес-освіти та права
Кафедра історії України та всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри

«13» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОБЛИЧЧЯ І ОБРАЗИ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ХХ СТОЛІТТЯ»

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність: 032 «Історія та археологія»

Освітня програма: Історія та археологія

Форма навчання: денна

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Обличчя і образи історії української історіографії XX століття» розроблена на основі освітньо-наукової програми «Історія та археологія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю: 032 «Історія та археологія».

Розробник: доктор історичних наук, доцент Житков Олександр
Анатолійович

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри всесвітньої історії. Протокол № 1 від «13» вересня 2022 року

В.о завідувача кафедри

Житков О.А.

Робоча програма навчальної дисципліни «Обличчя і образи історії української історіографії» для здобувачів вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені Володимира Винниченка, 2022. – 19 с.

✚ Житков О. А., 2022 рік

✚ ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»	за вибором	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: реферат	Спеціальність: 032 «Історія та археологія»	Рік підготовки	
		2-й	
Семестр			
3-й			
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітня програма: «Історія та археологія»	20 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Лабораторні	
		Самостійна робота	
		69 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		40 год.	
		Вид контролю:	
Екзамен			

1. 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти відповідно до робочої програми дисципліни «Обличчя і образи історії української історіографії» є подальший розвиток умінь та навичок наукового дослідження на основі набутого досвіду поколінь вчених-істориків, усвідомлення зв'язку власної досліджуваної тематики з тенденціями розвитку та проблематикою світової й української історичної науки.

Меті підпорядковані **завдання** вивчення навчальної дисципліни:

- ознайомлення з загальними тенденціями еволюції українського історіографічного процесу у XX столітті;
- знайомство з основними школами і течіями, що виникли в українській історичній науці;
- вивчення знакових праць її видатних представників;

– трактування важливих проблем розвитку вітчизняної історіографії з погляду новітніх концепцій і методологічних підходів: націоналізації історії, творення українського історичного гранд-нарративу; концептуальної історії, регіональної та локальної історії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів мають бути сформовані такі **компетентності**:

загальні (ЗК)	фахові (ФК)
ЗК 1. Здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем. ЗК 2. Здатність створення та інтерпретації нових знань через наукове дослідження або інші передові вчення такої якості, що відповідають вимогам національного та міжнародного рівнів, до діяльності в інтернаціональних дослідницьких групах. ЗК 3. Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування нових ідей (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, в тому числі й у міждисциплінарних галузях. ЗК 4. Готовність дотримуватись етичних норм у професійній діяльності. ЗК 5. Здатність до самоорганізації, планування й розв'язання задач власного професійного й особистого зростання. ЗК 6. Здатність працювати автономно. ЗК 7. Здатність знаходити, обробляти та критично аналізувати інформацію з різних джерел. ЗК 8. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії. ЗК 9. Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналом у галузі.	ФК 1. Володіти найбільш передовими, концептуальними та методологічними знаннями за спеціальністю 032 «Історія та археологія», уміння застосовувати їх у власних дослідженнях. ФК 2. Готовність до міждисциплінарних досліджень та залучення методик інших наук. ФК 3. Здатність застосовувати уміння критичного аналізу, оцінки і прогнозування нових та складних ситуацій. ФК 4. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проекти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість створити нове знання. ФК 5. Здатність до комунікації з широкою науковою спільнотою та громадськістю у своїй та суміжних галузях наукової та професійної діяльності. ФК 6. Здатність ініціювати наукові проекти у галузі історичної науки та у професійній сфері діяльності, проявляти лідерство та автономність на всіх етапах їх реалізації. ФК 7. Здатність дотримуватись етичних і моральних норм, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. ФК 8. Готовність до професійної діяльності, з урахуванням особливостей фаху історика та актуальних проблем сучасної гуманітаристики. ФК 9. Здатність до популяризації

	науково-історичного знання. ФК 10. Готовність до роботи з ресурсами, необхідними для докторського дослідження.
--	--

1. 3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі **зможуть**:

- використовувати теоретичні і методологічні підходи до вивчення історії історичної науки, принципи і методи історіографічного пізнання;
- здійснювати вивчення інтелектуальних спільнот використовуючи методи просопографії;
- володіти понятійно-категоріальним апаратом історіографії, оперувати науковими термінами й поняттями, прийнятими у фаховому середовищі;
- орієнтуватися у головних тенденціях розвитку української історичної науки ХХ століття, знати провідні школи й напрямки, їхніх представників та наукові праці зазначеного періоду;
- володіти знаннями з історії становлення «марксистської школи» української історіографії 1920–початку 1930-х років;
- вміти виокремлювати й характеризувати основні тенденції й напрямки розвитку радянської історіографії в УСРР–УРСР 1930– початку 1990-х років;
- розкривати зміст поняття процесу т. зв. «націоналізації історії»;
- критично відтворювати персоніфіковану історію істориків ХХ століття.
- вміти міфологеми радянської історичної науки;
- характеризувати причини зміни поколінь науковців та етапи розвитку інтелектуальної історії України;
- розуміти й урахувувати взаємозв'язок внутрішніх і зовнішніх чинників розвитку української історіографії;
- вміти критично оцінювати історичні твори;
- аргументовано доносити власні думки і висновки з проблемних питань історії та гуманітарних наук.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль І. Теоретичні основи та джерела просопографічного дослідження у галузі інтелектуальної історії.

Тема 1. Біографістика, біоісторіографія та просопографія у системі вивчення інтелектуальної історії України.

Становлення просопографії як наукового напрямку. Відмінність методів просопографічного дослідження від біографістики, біоісторіографії, генеалогії та методів соціальної історії. Важливість просопографії для вивчення соціальних груп, історичної демографії, ономастики, історії державних структур, тощо. Біоісторіографічний напрямок дослідження сучасної біографістики та його науковий потенціал.

Тема 2 . *Джерела просопографічних, біографічних та біоісторіографічних досліджень.*

Особливості джерел дослідження інтелектуальної еліти України ХХ століття. Біографії, автобіографії, наукові праці, рецензії як джерела досліджень особистостей. Тематичні зібрання наукових праць та опубліковані матеріали наукових конференцій. Періодичні видання та бібліографічні праці. Метабібліографія. Аналіз діяльності істориків за документами архівних фондів. Обмеження та типові помилки застосування методу просопографії в історичній науці. Дослідження наукових шкіл та проблемних напрямків історичних досліджень в Україні на основі документальних джерел. Матеріали особових фондів вчених-істориків та наукових й освітніх закладів. Науково-видавнича діяльність державних архівних установ. Формування збірників архівних документів інтелектуальної історії в Україні. Музейні особові архіви та колекції документів.

Модуль II. Наукові школи і персоналії української історичної науки ХХ століття.

Тема 3. Наукова школа в історичній науці: сучасний дискурс вивчення неформальних об'єднань вчених.

Теоретичне визначення наукової школи. Етапи становлення наукових шкіл в Наддніпрянській Україні та Західноукраїнських землях у перші десятиліття ХХ століття. Наукові школи в Наддніпрянській Україні та західноукраїнських землях.

Тема 4. В. Антонович як історик і основоположник Київської історичної школи другої половини ХІХ – початку ХХ століття.

Формування світогляду й становлення Володимира Антоновича як історика України. Концептуальні ідеї праць В. Антоновича та його внесок у розвиток української історичної науки. Національно-демократична концепція історії України. В. Антонович в історіографічному дискурсі другої половини ХІХ – початку ХХ століття. Проблема «відпольщення» української історії. Київська історична школа Володимира Антоновича.

Тема 5. М. Грушевський – історик у світлі досліджень українських вчених. Формування наукових поглядів М. Грушевського. Львівська наукова школа М. Грушевського. Київська історична школа М. Грушевського. Історіософія праці «Історія України-Руси». Соціологічний метод у дослідженнях М. Грушевського. Творчість і політична діяльність вченого. М. Грушевський в радянській Україні. Видатні учні академіка М. Грушевського.

Тема 6. Державницька школа та її представники в українській історичній науці 1920–1930-х років.

В. Липинський фундатор державницької школи в українській історіографії. В. Липинський як історик й політик. Формування історичних поглядів вченого. Державницькі методологічні засади у творах В. Липинського. Наукові праці представників державницької школи та їхній внесок у розвиток історичної науки. Історичні постаті: С. Томашівський, Д. Дорошенко, М. Кордуба, І. Крип'якевич, І. Джиджора, Б. Крупницький, В. Кучабський.

Тема 7. *Історик і влада в радянському тоталітарному суспільстві 1920—1930-х років.*

Зміни історіографічної ситуації в українській історичній науці. Зовнішні і внутрішні чинники формування радянської історичної міфології. Поява «марксистської школи» в українській історіографії. Дискусії на сторінках історико-партійних видань про історичну схему історії України. «Перший історик-марксист» України М. Яворський та його послідовники: наукова діяльність і доля. Репресована історія України в особах її дослідників.

Тема 8. *Дослідники національної історії 40-х початку 90-х років в українській зарубіжній науці.*

Наукові центри дослідження історії України у світлі історичної персоналістики. Зародження грушевськознавства як напрямку наукових досліджень. Р. Винар. Видання «Український історик», його засновники й автори про місце історика у процесі наукового пізнання.

Тема 9. *Радянські історики повоєнної генерації українських науковців.*

Ідеологічні ідентичності, інтелектуальний ресурс українських істориків. Інституційні підстави функціонування наукової спільноти істориків. Дослідники соціально-економічної історії України. Історики-аграрники. Персоніфікований вимір інтелектуального спротиву істориків тоталітарним практикам: О. Апанович, М. Брайчевський, Я. Дашкевич, Я. Дзира, О. Компан. Репресоване краєзнавство. Постаті істориків перехідної доби в національній історіографії 40-початку 90-х років.

Тема 10. *Покоління істориків доби незалежності України.*

Етапи та особливості зміни поколінь, соціальні умови, специфіка фахової підготовки історика новітнього часу. Формування методологічних і світоглядних основ у вимірах тяглості історіографічних процесів ХХ–ХХІ століть. Методологічна переорієнтація пострадянських істориків України. Наукові школи та напрямки досліджень української історії у світлі персоналістики. Просопографічний образ українського історика нового покоління.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б.	СР	ІНД 3		л	п	лаб .	інд .	СР С
Модуль 1. Теоретичні основи та джерела просопографічного дослідження у галузі інтелектуальної історії.												
Тема 1. Біографістика, біоісторіографія та просопографія у		2	2		8							

системі вивчення інтелектуальної історії України.					8							
Тема 2. Джерела просопографічних, біографічних та біоісторіографічних досліджень.		2	2		8							
Тема 3. Наукова школа в історичній науці: сучасний дискурс вивчення неформальних об'єднань вчених.		2	2		8							
Разом за модулем 1.		6	6		32							
Модуль 2. Наукові школи і персоналії української історичної науки XX століття.												
Тема 4. В. Антонович як історик і основоположник Київської наукової школи другої половини XIX – початку XX століття.		2	2		5							
Тема 5. М. Грушевський - історик у світлі досліджень українських вчених.		4	2		5							
Тема 6. Державницька школа та її представники в українській історичній науці 1920–1930-х років.		2	2		6							
Тема 7. Історик і влада в радянському тоталітарному суспільстві 1920—30-х років.		4	2		5							
Тема 8. Дослідники												

національної історії 40-х початку 90-х років в українській зарубіжній науці.		2			5							
Тема 9. Радянські історики повоєнної генерації українських науковців.		2			6							
Тема 10. Покоління істориків доби незалежності України.		4	2		5							
Разом за модулем 2		20	10		37							
Усього годин		20	16		69							
Усього годин	105	20	16		69							

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4. 1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біографістика, біоісторіографія та просопографія у системі вивчення інтелектуальної історії України.	2
2	Наукова школа в історичній науці: сучасний дискурс вивчення неформальних об'єднань вчених.	2
3	В. Антонович як історик і основоположник Київської наукової школи другої половини XIX – початку XX століття.	2
4	М. Грушевський - історик у світлі досліджень українських вчених.	2
5	Державницька школа та її представники в українській зарубіжній історичній науці 1920–1930-х років.	2
6	Історик в радянському тоталітарному суспільстві 1920—1930-х рр.: особистість і фактор влади.	2
7	Дослідники національної історії другої половини 1940-х – початку 1990-х років у зарубіжній історичній науці.	4
8	Радянські історики: повоєнна генерація науковців.	2
9	Покоління українських істориків доби незалежності: формування і наукова творчість.	2
	Разом	20

4. 2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові школи в українській історіографії: організаційні складові, етапи формування та представники.	4
2	Володимир Антонович: ідейні та концептуальні основи творчості. Київська історична школа В. Антоновича.	2
3	М. Грушевський - організатор української історичної науки.	2
4	Державницька думка в українській зарубіжній історіографії 1920–1930-х років в особах.	2
5	Історик і влада: репресована наука в радянській Україні доби 1920 – початку 1930-х років.	2
6	Покоління українських радянських істориків 1940 – 1980-х років.	2
7	Генерація українських вчених доби незалежності.	2
	Разом	16

4. 4. Завдання для самостійної роботи (ІНДЗ)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Володимир Ястребов і Павло Рябков: дослідники української старовини Єлисаветградщини.	5
2	Єлисаветградський період життя видатного історика-славіста В. І. Григоровича.	5
3	Володимир Винниченко: творення концепту Української революції у творі «Відродження нації».	5
4	Матвій Яворський – знаковий «історик-марксист» доби більшовицької українізації в УСРР.	5
5	Радянські історики-аграрники 1960–1980-х років.	5
6	Дмитро Чижевський: всесвітньо відомий історик – славіст та культуролог.	5
7	Омелян Пріцак дослідник-енциклопедист, засновник Українського наукового інституту при Гарварді (США).	5
8	Наукове видання «Український історик» та Українське історичне товариство як об'єднанні дослідницькі центри.	5

4. 5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Продовж вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають підготувати і здати у встановлених термін індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) у формі наукового реферату. Тематику ІНДЗ аспірант обирає на власний розгляд, і вона може торкатися:

- особливостей розвитку української історичної науки в окремі періоди;
- характеристики напрямку історичних досліджень чи історіографічної школи;
- аналізу наукового доробку окремого історика чи огляд-рецензія окремого історіографічного джерела.

ІНДЗ оцінюється з урахуванням його змісту, оформлення та захисту. Враховуючи сучасний розвиток інформаційних технологій, при оцінюванні ІНДЗ значна увага приділяється ступеню самостійності виконаної аспірантом роботи. ІНДЗ оцінюється в **30** балів, котрі розподілені наступним чином:

- підбір та репрезентативність історіографічних джерел та наукової літератури до **5** балів;
- зміст роботи до **20** балів;
- оформлення до **5** балів.

4. 6. Методи навчання

Основними формами навчальної роботи є лекції, семінари, консультації, самостійна робота студентів під керівництвом викладача, написання ІНДЗ. Поточний контроль засвоєння фактичного матеріалу здійснюється за допомогою індивідуальних бесід із здобувачами, консультацій.

Лекційний курс будується за проблемним принципом. На лекції виносяться питання, пов'язані з загальними тенденціями історіографічного процесу сучасного, світоглядним та філософським принципам тих чи інших течій і напрямків історіографії. Лекції не дублюють підручники, навчальні посібники, а висвітлюють, головним чином, проблеми або відсутні в навчальній літературі, або дискусійного характеру. Семінарські заняття передбачають більш глибоке ознайомлення з творчістю окремих істориків – яскравих представників тих чи інших течій, напрямків чи шкіл в історіографії. Для цього важливим є опрацювання історіографічних джерел, обговорення яких є головним змістом роботи на семінарських заняттях. Значну частину питань винесено на самостійне опрацювання.

Види **навчальної роботи студентів**: 1) лекція; 2) семінарське заняття; 3) консультація; 4) підготовка ІНДЗ.

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні **методи навчання**:

- за *типом пізнавальної діяльності*: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; відповідно до логіки пізнання: аналітичний; індуктивний; дедуктивний;

- за основними *етапами процесу*: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка;
- за *системним підходом*: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.
- за *джерелами знань*: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація.
- за *рівнем самостійної розумової діяльності*: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

4. 7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Вивчення навчальної дисципліни «Обличчя і образи історії української історіографії» завершується заліком, тож загальна сума балів, які здобувачі вищої освіти можуть отримати продовж семестру, складає **100** балів.

Основною формою роботи здобувачів під час вивчення дисципліни є підготовка практичних завдань до семінарських занять і участь в обговоренні винесених на них проблем. Робота на кожному семінарському занятті оцінюється від **1** до **10** балів. При оцінюванні усних відповідей враховуються:

- повнота і глибина розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- використання для обґрунтування своєї думки історіографічних джерел і наукової літератури;
- емоційність та переконливість;
- культура мови.

Оцінку «*відмінно*» (10 балів) аспірант отримує за:

- глибокі та системні знання питання, що розглядається;
- уміння самостійно набувати знання, визначати тенденції історіографічного процесу;
- представлення власних неординарних суджень щодо проблеми, яка розглядається;
- застосування вивченого матеріалу для винесення аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи);
- користування широким арсеналом засобів доказу своєї думки; вирішення складних проблемних завдань;
- використання в ході підготовки різних джерел інформації;
- вміння логічно і творчо викласти матеріал в усній та письмовій формі.

Оцінка «*добре*» (8 балів) виставляється, коли:

- здобувач вищої освіти вільно оперує вивченим матеріалом;
- має достатньо повні знання, вільно використовує навчальний матеріал у стандартних ситуаціях;
- правильно відтворює логіку історіографічного процесу;
- здатен опрацьовувати матеріал самостійно;
- користується додатковими джерелами інформації.

Оцінка «*задовільно*» (6 балів) виставляється в разі, якщо:

- аспірант знає більше половини навчального матеріалу, здатен відтворити його з помилками та неточностями;
- орієнтується в проблемі, яка розглядається;
- підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами;
- його відповіді непослідовні та нелогічні.

Оцінку *«незадовільно»* (0–6 бали) здобувач отримує, якщо він був присутній на занятті, але:

- може дати відповідь з кількох простих речень;
- здатен усно відтворити окремі частини теми;
- має фрагментарні уявлення про роботу з історіографічними джерелами;
- слабо орієнтується в проблемі, яка розглядається.
- розрізняє окремі аспекти теми без зв'язку між ними.

Таким чином, за роботу під час семінарських занять здобувач вищої освіти може отримати до **40** балів.

Продовж семестру здобувачі мають письмово виконати завдання, винесені на самостійне опрацювання й оприлюднити результати цієї роботи на колоквіумі. Кожне завдання оцінюється як зараховане або не зараховане. При цьому звертається увага на такі показники:

- повнота і глибина розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- використання для обґрунтування своєї думки історіографічних джерел і наукової літератури;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Продовж вивчення навчальної дисципліни аспіранти мають підготувати і здати у встановлених термін індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) у формі наукового реферату.

Підсумкова семестрова оцінка (до **100** балів) є сумою балів, отриманих здобувачем під час семінарських занять (**40** балів), представлення результатів самостійної роботи і захисту ІНДЗ (до **60** балів). Залік виставляється здобувачам вищої освіти, які виконали всі види навчальної роботи за результатами поточного контролю, і не передбачає обов'язкової їх присутності на заліковому заході. Аспірантам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані (набрали не менше 60% від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у відомість обліку успішності та залікову книжку.

4. 8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Біографістика як допоміжна історична дисципліна.
2. Біоісторіографія як допоміжна історична дисципліна.
3. Просопографія як допоміжна історична дисципліна.
4. Методи дослідження допоміжних історичних дисциплін.
5. Відмінність методів просопографічного дослідження від методів біографістики, біоісторіографії, генеалогії та соціальної історії.

6. Джерела дослідження актуальних проблем уукраїнської біографістики, біоісторіографії та просопографії.
7. Етапи становлення наукових шкіл в Наддніпрянській Україні у перші десятиліття XX століття.
8. Наукові школи в Західноукраїнських землях у перші десятиліття XX століття.
9. Концептуальні ідеї праць В Антоновича та його внесок у розвиток української історичної науки.
10. Київська історична школа Володимира Антоновича.
11. Історіософія праці М. Грушевського «Історія України-Руси».
12. Соціологічний метод у дослідженнях М. Грушевського.
13. Роль М. Грушевського у становленні державницької школи в українській історичній науці.
14. Державницькі методологічні засади у творах В. Липинського.
15. Наукові праці представників державницької школи та їхній внесок у розвиток історичної науки.
16. Історики С. Томашівський, Д. Дорошенко, М. Кордуба, І. Крип'якевич, І. Джиджора, Б. Крупницький, В. Кучабський.
17. Поява «марксистської школи» в українській історіографії 1920–початку 1930-х років. М. Яворський.
18. «Нова революційна школа» академіка М. Слабченка.
19. Наукові центри дослідження персоналістики в українській зарубіжній історичній науці.
20. Зародження грушевськознавства як напрямку наукових досліджень. Видання «Український історик», його засновники й автори. Р-Л. Винар.
21. Радянські історики повоєнної генерації українських науковців.
22. Академік НАН України Я. Д. Ісаєвич
23. Історична спадщина дослідників М. Брайчевського, Р. Іванченко.
24. Дослідники історії тоталітаризму в Україні (С. І. Білокінь, Г. В. Касьянов, Ю. О. Курносів, О. С. Рубльов).
25. Цивілізаційний вимір української історії у працях Я. Калалакури, О. Рафальського, М. Юрія.
26. Сучасний тип дослідника української історії.

4. 9. Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

Семінарські заняття (СЗ)								ІНДЗ								Залік
СЗ 1	СЗ 2	СЗ 3	СЗ 4	СЗ 5	СЗ 6	СЗ 7	СЗ 8	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	
5	5	5	5	5	5	5	5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	40
5	5	5	5	5	5	5	5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	60

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна література:

1. Винар Л. Михайло Грушевський – історик і будівничий нації. Статті і матеріали. Київ: Фондація ім. О. Ольжича, 1995. 465 с.
2. Водотика С. Г. Нариси історії історичної науки УСРР 1920-х років. Київ; Херсон, 1998. 172 с.
3. Водотика С. Г. Особливості менталітету вчених-істориків УСРР 20-х років ХХ століття // Український селянин: Праці Науково-дослідного інституту селянства. Черкаси, 2001. Вип. 3. С. 40–47.
4. Водотика С. Г. Історична наука УСРР 1920-х років: соціополітичні, організаційні та концептуальні основи функціонування Херсон, 2006. 336 с.
5. Грицак Я. Чи була школа Грушевського? // Михайло Грушевський і Львівська історична школа. Матеріали конференції. Львів, 24–25 жовтня 1994 р. Нью-Йорк, Львів, 1995.
6. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле: Пер. з поль. К., 2012. 264 с.
7. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. Львів, 1999. 226 с.
8. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В. М. Литвин, В. І. Гусєв, А. А. Слюсаренко та ін. К., 2002. 430 с.
9. Історіографічний словник: навчальний посібник для студентів історичних факультетів університетів / за ред. С. І. Посохова. Х., 2004. 320 с.

10. Колінгвуд Р. Дж. Ідея історії / пер. з англ. К., 1996. 615 с.
11. Нові підходи до історіописання / За ред. Пітера Берка. К., 2013. 368 с.
12. Оглоблин О. Мій творчий шлях українського історика // Збірник на пошану проф. доктора О. Оглоблина. Нью-Йорк : УВАН у США, 1995. С. 24–28.
13. Пеленський Ярослав. В'ячеслав Липинський та його праця “Україна на переломі – 1657–1659”. Український історичний журнал. 1992. № 2. С.141–143.
14. Пиріг Р. Я. Життя Михайла Грушевського. Останнє десятиріччя (1924–1934). Київ: Ін-т укр. археології, 1993. 198 с.
15. Портнов А. Історії істориків. Обличчя і образи української історіографії. Київ: Критика, 2011. 245 с.
16. Санцевич А.В. М.І. Яворський: нарис життя та творчості. Київ, 1995. 61 с.
17. Санцевич А. В. Видатний український історик М. Є. Слабченко. – К., 1993. 89с.
18. Сливка Ю. Академік Іван Крип'якевич: Спогади. Львів: Інст-т укр.-ва ім. І. Крип'якевича НАНУ, 2000. 32 с.
19. Суспільні ідеали та уявні проєкції українського майбутнього у репрезентації «діючих» генерацій інтелектуалів ХХ – початку ХХІ ст. / за ред. В. Смолія; авт.: В. Смолій, О. Ясь; упорядк. бібліограф., імен. і предмет. покажчиків С. Блащук. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2019. 302 с.
20. Ульяновський В. Наталія Полонська-Василенко: Штрихи до портрета. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2-х т. Київ. , 1992. Т. 1. С. XXXVII–XXXIX.
21. Шаповал Ю. Дмитро Ісаєвич: повернення в історію. Історичні та філологічні розвідки, присвячені 60 річчю академіка Ярослава Ісаєвича Україна: культурна спадщина. Вип. 5. Львів, 1998. С. 671–688.
22. Тойнбі А. Д. Дослідження історії: В 2-х т. К., 1994 – 1995. 614/406 с.
23. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. К.: Наш формат, 2018. 488 с.
24. Українські історики ХХ століття: Бібліографічний довідник / Гол. ред. В. В. Смолій. Київ: Ін-т історії України НАНУ, 2006. Вип. 2, ч. 3. 315 с.
25. Яковенко Н. Вступ до історії. К., 2007. 376 с.

Допоміжна література:

26. Винайдення традиції / За ред. Е. Гобсбаума, Т. Рейнджера: пер. з англ. К., 2005. 448 с.
27. Еліас Н. Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження: пер. з нім. К., 2003. 672 с.

5.2. Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України: URL: www.history.org.ua/
2. Міжнародний комітет історичних наук: URL: www.cish.org/
3. Научно-образовательный центр «Новая локальная история» (Росія): URL: www.newlocalhistory.com/

4. Електронна бібліотека (Україна): URL: www.lib.com.ua/
5. ACLS History E-Books Project (США): URL: www.historyebos.org/
6. Hartford Web Publishing (США): URL: www.hartford.hwp.com/
7. Instytut Pamięci Narodowej (Польща): URL: www.ipn.gov.pl/
8. Nauka w Polsce (Польща): URL: www.naukawpolsce.pap.pl/
9. Redakcja «Historycy.pl» (Польща): URL: www.historycy.pl/

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнотернопільському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене Вченою радою, протокол №2 від 30. 09. 2019; №10 від 07. 02. 2022).